

ÅRSMELDING FOR GAUSDAL HISTORIELAG DRIFTSÅRET 2011

Årsmøtet for driftsåret 2010 ble holdt i Ø. Gausdal Prestegard, søndag 6. mars 2011 med 33 frammøtte.

Styret har bestått av:

Ola Fyksen, valgt til leder for ett år

Det øvrige styret etter konstituering:

Eva Aamodt, nestleder - på valg 2013

Morten Kleiven, kasserer - på valg 2014

Svein Fyksen, sekretær - på valg 2013

Ivar Wold, styremedlem - på valg 2014

Tor Kristian Nordvang, styremedlem - på valg 2012

Ingvar Kalrud - på valg 2012

Varamedlemmer: Velges hvert år

1. Johannes Thallaug
2. Håkon Kraabøl
3. Sofie Aagot Aulstad

Revisorer: Velges hvert år

Knut Smidesang

Per Ole Nygaard

Valgkomite:

Bjørn Kleiven - på valg 2012

Kirsti Bjørg Engeland - på valg 2013

Gunnar Bruvang - på valg 2014

Organisasjon

Det har vært 8 styremøter i perioden. 49 saker, utenom referatsaker, er behandlet. Historielaget har nå 452 medlemmer, hvorav 5 æresmedlemmer. Æresmedlemmene er Kristian Heimstad, Marte Stine Fyksen, Birgit Kraabøl, Arne Sand og Kjell Håkon Reistad.

1. varamann til styret innkalles, og møter på styremøtene. Utvalg/ gruppeledere innkalles etter behov.

Tor Kristian Nordvang og Ivar B Blekastad deltok på møte i Gudbrandsdal Historielag den 7.mai.

Tor Kristian Nordvang og Ivar B Blekastad deltok også på årsmøtet i Gudbrandsdal Historielag på Kvam.

Birgit Kraabøl har tatt initiativ til og deltatt i mange møter ang Hans Aanrudjubileum 2013.

Ola Fyksen og Birgit Kraabøl har deltatt i to møter med Stiftelsen Reidevold ang Strømssalen.(2.etg. i prestgarden hvor skolemuseet skal holde til).

Gausdal Historielag er medlem av Gudbrandsdal Historielag og Gudbrandsdal Slekthistorielag

Gudbrandsdal Historielag er bindeledd for lokale historielag og arrangerer fellestiltak. Laget er nært knyttet til Dølingen Boklag, som utgir Årbok for Gudbrandsdalen. Gudbrandsdal Slekthistorielag skal legge til rette for samarbeid mellom slektsgranskere utover kommunegrensene.

Stifterne av Reidevoll er Gausdal Historielag, sognerådet i Østre Gausdal og menighetsrådet i Follebu. Slik er historielaget del av representantskapet i Stiftelsen Reidevold og del av valgkomité for Reidevolds styre. 3 personer fra hver av stifterne deltar på årsmøtet i Reidevold.

Eiendeler

Historielaget eier og disponerer fast eiendom og løsøre. Ei brannpumpe, en likvogn og ei høypresse blir ivaretatt i den gamle Fjerdumslåven, opprinnelig Avlundslåve, som Hans Seielstad gjenoppførte. Et treskeverk er oppbevart hos Ivar Bø. Nevnte gjenstander har sin opprinnelse i Østre Gausdal og hører hjemme her. Kalkbua i Forsetsæterlia ble gitt historielaget tidlig på 80-tallet. Den står på allmenningsgrunn, og Anton Sønsthage fikk beskjed om riving. Slik ble historielaget koblet inn. Ordningen ble at historielaget skulle slippe festeavgift mot å holde bua i orden. Et maleri av Vestre Gausdals drivkraft i historielagsarbeid, henger i Jadratun. Det er Fedjes maleri av Amund Flutuen.

På Suttestad i Lillehammer har vi boklager. Det er Dølaringens boklager, tidligere boklager for Thorsruds Lokalhistoriske forlag. Boklageret nærmer seg 10 000 bøker. Dølaringen forlanger nå 1500 kroner pr år i leie, samtidig som de krever kr 25 pr bok som selges, en indeksregulering opp kr 5 siden 2005.

Det er 10 år siden eiendommen Ulsrud ble testamentert til Gausdal Historielag. Gava omfattet garden og sætra med jord, skog, innbo, kapital og verdipapirer. Vilkåret var at enheten skulle drives som bygdetun eller gardsmuseum. På Ulsrud er det plassert en del gaver i form av Lauvålibåt gitt av Leikvam, treskeverk fra Lieshøgda gitt av Sigurd Nordlien, gausdalsprodusert sykkel merket Reidar Kvam, gitt av Arne Bakkestuen, høyrive, åkerrull, 8-kantet stivtinnharv, tømmerdrag av tre og tømmerdrag av jern (sjølgo-drag) gitt av Torbjørn Hakkerud, malerier av Andreas Nysveen, ett gitt av Inger Kolbu og ett av Arnfinn Libakken, malerier av Olav Einstad, 2 malerier av Ingrid Woldslie, gitt av Ingrid Woldslie, maleri av Harald Kleiven gitt av Harald Kleiven, jordpottmaskin gitt av Magne Smelien og gammel barnelue gitt av Hans A. Bø, vaskebrett er gitt av Anne Kleiven. En radio kommer fra Coop Prix Follebu, piano er gitt av Øyvind Gran, åkerrullemner og pigmaskin er gitt av Ole Voldbakken.

2011: Nyrestauret hestevandring gitt av Per Branden gjennom Ole Kvisberg. Aksling til hestevandringen, gitt av Sverre Kvisberglien. Restaurert av Kråbøl & co.

GausdalsTidende, 24.årgang

distribuert til alle husstander i Gausdal. Tidsskriftet gir en kort informasjon om virksomheten. I tillegg var det et tema: "Amerikabrev". Gjengitt og kommentert av Birgit Kråbøl.

Årestue på Bødalskjølen

Vi har fått tilsagn om 70000,- kr i SMIL-midler til den gamle årestua på Bødalskjølen. Bua er tatt ned og er nå hos Ola Sanne til restaurering.

Utadrettet virksomhet

På Foreningen Norden sin bygdedag på Aulestad den 2.juli deltok vi med boksalg og bildemontasje av kjente forfattere fra Gausdal.

Vi har også deltatt på Gausdalsdagen den 3.9. Til Gausdalsdagen var Gausdalsminner nr 14 og temahefte om Ulsrud "Fra levende bruk til gardsmuseum", klar for salg.

Historielaget ga "Gåsøysymposiet" på Klåpesetra den 13.august en sponsorstøtte.

"Minnes du" kveld

Tema var "de frilynte ungdomslaga", og arrangementet foregikk på Vonheim den 6. november, og ble ledet av Johannes Thallaug. Ca 70 personer møtte opp for å minnes sin egen ungdomstid. Det ble en hyggelig kveld der flere delte sine historier med forsamlingen. Møtelederen hadde fått tak i gamle lagsaviser og leste fra disse. Arne Nustad bidrog med sang og sketsj. Torgunn Maurset med piano og allsang. Tor Korsvold viste bilder. Oddvar Fyksen, Ole Mæhlum, Kari Kleiven, Solveig Rusten og Ingunn Heggen fortalte historier fra sin tid.

Internett

Historielaget har trådløst bredbånd for bruk av internett, et nyttig og nødvendig hjelpemiddel for bl.a. slekts- og kirkebokgruppa.

Vi har en dynamisk hjemmeside (gausdalthistorielag.no) med bilder, salgsartikler, møteinformasjon og gjestebok. Det er en "levende" side, hvor nyheter oppdateres kontinuerlig, forutsatt at vi formidler våre innspill.

Arkivarbeid

Historielagsarkivet i kjelleren i Østre Gausdal Prestegard får stadig tilsig av verdifullt stoff fra bygda. Her oppbevares bygdehistorisk materiale i form av dokumenter, protokoller, brev, fotografier etc., med muligheter for utlån og innsyn etter fastsatte regler. Avlevering av materiale kan skje på medlemsmøtene den første mandagen i måneden, eller ved henvendelse til Kjell Håkon Reistad. Avlevering kan også skje til Opplandsarkivet på Maihaugen. 8 personer har levert arkivstoff siste år.

Anders Austlid og Ivar B Blekastad har registrert alle bøker som lå på lager inn i bibliotekets register. Det omfatter nå over 3700 bøker.

Intervjugruppe

Gruppen består av Ivar Arne Nordrum, Ingeborg Olstad og Terje Wold. Asbjørn Bolt Evensen, som gikk bort i mai, ble intervjuet av Nils Nygård. Dermed ble mye god bygdehistorie tatt vare på, fortalt av en som var som en institusjon i bygda å regne.

Bokutgivelser/Bokutvalg

Bokutvalget har bestått av Ivar B. Blekastad, Marthe Stine Fyksen, Gustav Klaape og Britt Wenche Grimstad .

Ivar Wold er boksalgsansvarlig, og leverer bøker til forretninger og andre utsalg i bygda. Dølaringen Boklag leverer bøker til forretninger på Lillehammer. I tilknytning til våre slekts- og fotomøter hver første mandag i måneden, er det bøker å få kjøpt. Mange tidligere utgivelser har nedsatt pris!

Annet hvert år kommer **Gausdalsminner, i 2011 nummer 14 i rekken**. For første gang var det farger innvendig og produksjonen stod det nystartede IGT i Gausdal for. Salget startet på Gausdalsdagen 3.september. Bokutvalget kom også med to nye temahefter, nr. 7 om Ulrud ved Birgit Kraabøl og nr. 8 med dikt av Bjørn Kleiven ”Fra vugge til grav”. Bokutgivelsene betyr mye for lagets økonomi samtidig som kulturstoff blir tatt vare på og gjort tilgjengelig.

Kirkebøker

Vi har også en gruppe som møtes hver torsdags kveld fra 18 til 22, for å lese korrektur og tyde gamle kirkebøker for digitalisering, samtidig blir det også laget en bokutgave av disse som er til salgs for interesserte.

Denne gruppen består av Nils Nygård, Anfrid Rundtom, Ingvar Kalrud, Tor Kristian Nordvang, Kjell Håkon Reistad, Jørgen Moen, Eva og Johan Volehaugen og leder Gunnar Rundtom. Det er også 2-3 personer som arbeider med dette hjemme.

Flere kirkebøker for Gausdal er nå kommet på trykk. 8 bøker er ferdige. Settene er tilgjengelige i våre lokaler.

Så litt sosialt. Ingrid Nygård kjøper **Helnøtt sjokolade** og sender med Nils til kaffepausen. For moro skuld vart det rekna litt på dette og vi fant ut at det hadde gått med ca 42 kilo siden gruppa starta opp.

Andre bokutvalg

Det arbeides fortsatt med ”Garder og slekter, Engjomskretsen i Østre Gausdal”. I utgangspunktet en videreføring av Audun Kjos sitt hefte med dette tema. Tor Korsvold, Tor Kristian Nordvang, Torhild Rundtom og Jan Olav Skaug står for dette. Produktet vil ha et omfang og en utforming i tråd med den utgitte bind I av videreføring av Slekter og Garder for Østre Gausdal.

Manusutgivelse av Slekter og Garder i Vestre Gausdal, en videreføring av ”Kraabølsboka” er fortsatt under utarbeiding. Utvalget består av Magne Bårdslie, Arne Halvorsen, Ole Kvisberg, Gudbrand Myklebø og Per Ole Nygaard.

Per Audun Øvstehage arbeider med Småbrukerlagshistorie.

Slektsgransking og fotoregistrering

Det har blitt avhølt 9 historielags møter siste året, **første mandag i hver måned**, utenom sommerferien. Det er åpne møter for medlemmer og andre som har interesse av slekt og foto.

Etter at det har blitt tilgjengelig mye info på Internet så har deltakerantallet på møtene gått ned, men det er en fast gjeng som vanligvis møter. Det er mange ting som blir diskutert, men stort sett relatert til slekt. En av oppgavene er å hjelpe interesserte til å komme i gang med slektsforskning, og svare på spørsmål som kommer fra inn- og utland.

Fotogruppa 2011:

Tor Korsvold, leder

I 2011 har 8 personer lånt oss albumer/løse bilder og ut i fra det er det skannet 250 bilder til Historielagets arkiv.

Laget har også fått inn noen bilder som gaver, bl.a fotografier tatt av en som var pasient på Granheim under store deler av krigen.

Folk oppfordres til å ta kontakt for å få identifisert steder og personer på bildene.

Bilder og video/DVD

Det ble laget en humoristisk og fin film i forbindelse med at det var 10 år siden Ulsrud ble overtatt av historielaget. Den ble vist på dagnadskveld på Ulsrud pinskvelden og St. Hanskvelden. Tor Kristian Nordvang og Kjell Håkon Reistad produserte filmen.

Jan Åge Hammershaug arbeider med å overføre gamle filmer til digitale media.

Skulemuseumsutvalg

Gausdal historielag v/Birgit Kraabøl bad disse vera med i ei nemd for å arbeide med eit skulemuseum: Ragnhild Bjørge, Marie Ellingsberg, Inga Johanne Pighaug og leder Torgunn Holm Maurset. Arbeidet starta med at Torgunn H. Maurset og Mari Enden var på Svatsum skulen og registrerte alt av skulemateriell der. Marie Ellingsberg og Borghild Bækken var på Forsetskulen og registreerte alt av gammalt der. Torgunn H. Maurset såg over og noterte materiell på Fjerdumskulen, Kjell Håkon Reistad har hjelpt til med kopiering og funne fram hjelpemidlar til nemda.

Arbeidet med registrering av alt som var lagra etter Myraskulen i Østre Gausdal prestegard, starta hausten 2010. Fotoregistrering og notering av bøker, plansjar, læremidlar, inventar og skulebilete har vore eit stort arbeid. Vi har også registrert bøker frå einskildpersonar.

Det siste som skal gjerast er registrering av gammalt frå Engjomskulen. Vi saknar framleis eit gammalt kateter(høgt) og gamle bokskåp/hyller.

Arbeidet er komen så langt at vi kan starte med planlegging av korleis museet skal sjå ut. Realisering av eit skulemuseum har kome eit steg nærmere, med leie av Strømssalen i Prestgarden frå 1.januar 2012. Nå må vi tenkje over korleis museet skal nyttast.

Restaurering og dugnadsarbeid i Ulsrud

Opprinnelig ytterdør kopierte av E. Paulsrud. Foto KH Reistad

Stallvegger, vognskjulgulv restaurert av Staum, Staum og Stensrud. Foto KH Reistad

Hovedbygningen har fått ny ytterdør. Paulsrud Snekkerverksted v/Egil Paulsrud laget kopi av opprinnelig tofløya dør med overlys. Opprinnelig beslag kunne overføres, samt gammel vindusramme med grønne ruter over døra. Sammen med skifertak forrige sommer, betyr dette en tilbakeføring til tidligere eksteriør. Resultatet ble en bygning med harmoniske og helhetlige linjer.

Staum, Staum og Stensrud restaurerte stall med nytt gulv i vognskjul, staltrevbru med rekkverk og reparasjon av vegg. Steinpilarer under stallen ble revet og gjenoppmuret. Låvebru ble fornyet. Skut på låven ble retta opp og festet. Slipsteinskrakk under låvebru ble restaurert. Elektrisk installasjon i låven ble fullført.

Dugnadsarbeidet har omfattet hugst nedenfor fjøset, for rydding av tomt til depot. Trær mot smia er fjernet, slik at smia kan ses fra tunet. Langs skogsbilveg og rundt tun er det ryddet for kratt. I nedre del av vegen over Augga måtte gravemaskin til, for å renske grøfter og fjerne stein. Innendørs er KPS magasinovn og svart vedkomfyr på plass. Dette betyr tilbakeføring til tidligere inventar på Ulsrudkjøkkenet.

På Ulsrudsætra ble det familieforøkning. Årets historielagsku sørget for en uventet og velskapt kalv.

Historielagets ku markerte 10 år med uventet nedko Ulsrudsætra. Foto KH Reistad

Staum, Staum, Stensrud og Hammershaug restaurerer stallpilar. Foto KH Reistad

Ulsrudarrangementer

10 år med Ulsrud i historielagets regi ble markert denne sommeren. Pinskvelden hadde en del dugnads- og arbeidsfolk samlet seg til grautlag. Ola Fjeldets ord og toner satt godt i tømmerveggene på Ulsrudlåven.

Knutrud og Sørum i samspill St. Hans. Foto KH Reistad

St. Hanskvelden ble det gratis konsert og filmframsyning. Med ord og toner formidlet Anne Marit Knutrud og Thomas Sørum bygdehistoriske stemningsbilder. Formidlingskunst, samspill og musikkglede begeistret publikum. Et filmatisert tilbakeblikk på de 10 siste år i Ulsrud, viste historielagets krafttak for å sette Ulsrud i stand som gardsmuseum. Her var reparasjoner, gardsarbeid og beretninger fra folk fanget inn med varme, humor og alvor. Et flott arbeid av historielagets filmprodusenter! Årets arrangementer viste at nedre låvegulv, nå amfi, dugde til både konsert- og kinosal. Agnhus og øvre låvegulv fungerte som gildehall for 30 personer. Ei gruppe fra Gjøvik Historielag, avd. Biri kom på søndagsvisitt til Ulsrud denne sesongen.

Hestevandring på Ulsrud

På ei steinrøys tilhørende garden Branden i Svatum, låg ei gammel hestevandring. Den var produsert av Mesna Bruk. Ole Kvisberg mente at denne burde tas vare på av historielaget, og Per Branden ga klenodiet til Ole. Tannløs og fastrusta ble den transportert til Arne Kråbøl. Håkon og Anders Kråbøl tok seg av restaureringsarbeidet. Hestevandringa befinner seg nå i Ulsrud.

Industribedrifta Mesna Bruk startet i 1814. I 1874 ble en del produksjon av landbruksmaskinredskap flyttet fra Kværner Bruk til Mesna Bruk. I 1895 ble det produsert 6 stasjonære hestevandringar der. Hestevandring er en innretning der en hest går i ring og trekker drivverket til en maskin, f.eks. et treskverk.

Kraftoverføringsakslingen heves over hesten eller graves ned. Fra Ødegård i Bødalen fikk historielaget en slik aksling. Sverre Kvisberglien grov den ut av jorda under låvebrua, der den hadde ligget en årrekke.

Aksling og ledd var allikevel i god stand.

Hestevandringa før restaurering. Foto KH Reistad

Gausdal Historielag takker for all velvilje, støtte og interesse.

Styret